

Esteve Fa, instigador cultural

L'estudiós de Llagostera Esteve Fa i Tolsanas va morir el proppassat dia 11 de març a l'edat de 71 anys. Nascut a Llançà, va residir a Llagostera des de ben jove i es va casar amb Emília Mascort i Espinet.

Tot i que no va gaudir d'un ensenyament acadèmic, Fa va adquirir, de manera totalment autodidacta, una àmplia formació cultural. Els seus coneixements, potenciats per una important intuïció, van fer que les impressions d'Esteve fossin tingudes en compte en el món de l'arqueologia. Precisament Fa era conegut fora de l'àmbit local per la tasca que havia fet al llarg de trenta anys a favor de la recuperació del

patrimoni arqueològic, i arqueòlegs professionals havien donat a diferents excavacions dutes a terme per ell les credencials de legitimitat que un arqueòleg aficionat difícilment podia obtenir. Home extremadament meticulós i rigorós, portava un diari d'excavacions de cadascuna de les seves intervencions i tenia cura de classificar les peces tot indicant-ne la procedència.

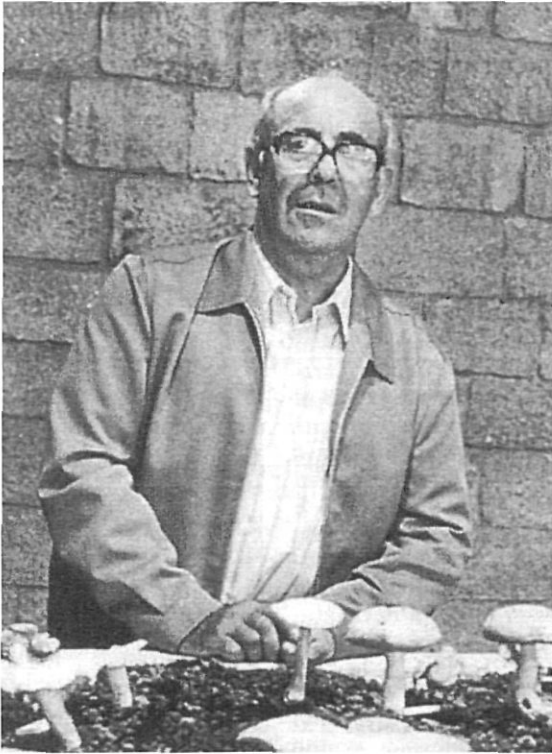
D'entre els molts que va excavar, cal mencionar els jaciments ibèrics a Maiena i Plaça Balladora, en el terme municipal de Llagostera, i el paradolmen Pedra sobre Altra, al terme municipal de Tossa, a més de l'aixecament de diferents monuments dolmènics al massís de les Cadiretes –com l'Avi o el menhir d'en Llac– i la reivindicació de diferents monuments, com l'església visigòtica de Sant Esteve de Caulers, al terme municipal de Caldes de Malavella. Molts dels objectes recuperats formaven part de la seva col·lecció particular, dins la qual hi havia restauracions de les peces més emblemàtiques, fetes pel mateix Esteve amb una extraordinària precisió.

Tot i que era conegut per la seva tasca arqueològica, Fa s'interessava per tot el patrimoni en general i sentia una especial predilecció per la toponímia, la botànica, la geologia i evidentment la prehistòria i la història antiga. Són significatives les diferents col·laboracions que va fer al programa de la Festa Major de Llagostera i a la *Revista de Girona*. En aquesta última va

D'esquerra a dreta, Esteve Fa, Joan Ventura, Mercè Carbó, Lluís Torras i l'autora d'aquesta crònica, a Plana Basarda, el gener de 1978.

JOSEP M. ROMÍO

Esteve Fa en una exposició de bolets a la Fontana d'Or de Girona.

escriure un article l'any 1976 sobre els jaciments prehistòrics a les rodalies de Llagostera, en coautoria en el professor universitari Narcís Soler. Una altra excel·lent col·laboració va ser l'article sobre els molins del Ridaura en un dels números del programa de la Festa Major, que encara avui es pot considerar com un magnífic treball de camp.

A nivell local Fa havia promogut i/o intervingut en diferents iniciatives culturals, com el Centre d'Estudis de Llagostera en els anys seixanta i l'Associació de Veïns 23 de Febrer a final dels anys setanta. Així mateix, va ser l'«inventor» de la festa del Solstici d'estiu, que va recuperar l'espai emblemàtic de la Plaça Balladora, i el promotor de l'aixecament popular del menhir conegut amb el nom de 'l'Avi'

El paradolmen de Pedra sobre Altra, un dels jaciments excavats per Esteve Fa.

al cor del massís de les Cadiretes. De fet, Esteve Fa tenia el cor robat per les Cadiretes i va ser un dels artífexs de la reivindicació del massís com a espai d'interès natural i monumental. Va ser a partir d'aquesta renovada consideració que s'hi descobriren objectes arqueològics i monuments megalítics que havien estat oblidats i colgats per la vegetació.

Home extraordinàriament polifacètic, va realitzar, durant la darrera dècada, una valuosa col·lecció de bolets amb guix que eren fidels reproduccions de models naturals. Un recull integrat per centenars de reproduccions micològiques que es va exhibir a Llagostera, Lloret de Mar i Girona, i que van esdevenir una important eina pedagògica.

Fins ara he il·lustrat la figura de Fa amb retalls tangibles de la seva biografia que seran recordats i revisats en el present

i el futur. Però no es pot oblidar la importància cabdal que va tenir com a provocador-instigador cultural. Des d'una talaia crítica, Fa defensava la recuperació i la dinamització cultural a partir del mateix individu cap a la societat, sense la intervenció i les almoines de les subvencions institucionals. A partir de la importància d'aquest «jo», Fa va iniciar diferents generacions en el coneixement, la conservació i la difusió del patrimoni. La seva gran personalitat, el discurs entusiasta amb què exposava les seves idees, el broll de coneixements amb què obsequiava companys, amics i coneguts van empènyer molts llagosterencs —força vegades de manera totalment inconscient— a prendre consciència de la importància del Patrimoni en majúscules, natural, arqueològic, històric, i de la necessitat de protegir-lo.

DOLORS GRAU
I FERRANDO

